

AIŠKINAMASIS RAŠTAS
DĖL LIETUVOS RESPUBLIKOS
MAISTO ĮSTATYMO NR. VIII-1608 6(1) STRAIPSNIO PAKEITIMO ĮSTATYMO
PROJEKTO IR LIETUVOS RESPUBLIKOS ADMINISTRACINIŲ NUSIŽENGIMŲ
KODEKSO 78 STRAIPSNIO PAKEITIMO
ĮSTATYMO PROJEKTO

1. Įstatymo projekto rengimą paskatinusios priežastys, parengto projekto tikslai ir uždaviniai:

Viešojoje erdvėje girdimos diskusijos dėl to, ar nepilnamečiams turėtų būti leidžiama įsigyti nealkoholinių alų, vyną, ar kitus panašius gėrimus.

Lietuvos Respublikos alkoholio kontrolės įstatymo Nr. VIII-857 2 straipsnio 1 dalyje apibrėžta, kad alkoholinis gėrimas, tai yra gėrimas, kurio turinė etilo alkoholio koncentracija yra didesnė kaip 1,2 procento (alaus – didesnė kaip 0,5 procento). Visi kiti gėrimai, kurių turinė etilo alkoholio koncentracija yra mažesnė, nėra laikomi alkoholiniais gėrimais, todėl Alkoholio kontrolės įstatymas nereglementuoja ir neriboja nealkoholinių gėrimų, turinčių alkoholinių gėrimų prekės ženklą, pardavimo nepilnamečiams. Nepilnamečiai gali laisvai įsigyti nealkoholinio alaus, vyno ir kitų nealkoholinių gėrimų, turinčių alkoholinių gėrimų prekės ženklą.

Nealkoholinis alus, sidras ar vinas dažnai supakuojami taip pat, kaip jų alkoholiniai atitikmenys, o jų ženklinimas ne visada aiškiai nurodo alkoholio kiekį. Dėl šių priežasčių susidaro prielaidos vadinamajam „alibi marketingui“, kai alkoholio prekės ženklai yra reklamuojami per nealkoholinius produktus, taip apeinant alkoholio reklamos draudimus. Pasaulio Sveikatos Organizacija siūlo stiprinti tokių gėrimų reguliavimą – užtikrinant aiškius jų apibrėžimus, privalomą alkoholio kiekio ženklinimą, tikslų informacijos pateikimą, ribojant reklamą bei prieinamumą nepilnamečiams.

Nealkoholiniai gėrimai, tokie kaip nealkoholinis vinas, nealkoholinis alus ar nealkoholinis sidras, savo skoniu ar išvaizda primenantys alkoholinius gėrimus, nepastebimai gali pratinti prie alkoholio, didinti šių gėrimų socialinį priimtinumą bei populiarinti alkoholinius gėrimus tarp nepilnamečių asmenų. Nealkoholiniai gėrimai formuoja jaunimo teigiamą požiūrį į žalingus įpročius. Pabrėžtinas ir reklamos vaidmuo, kuri nealkoholinius gėrimus, ypač nealkoholinių alų su skoniais, pristato kaip kasdienai skirtą gėrimą ir taip skatina jų vartojimą.

Atkreiptinas dėmesys, kad Alkoholio kontrolės įstatyme nustatytas draudimas gaminti ir (ar) parduoti maisto produktus, žaislus ir kitas prekes, skirtas vaikams ir paaugliams, kurių dizainas imituoja alkoholinius gėrimus ir (ar) jų tarą, tačiau jokiuose teisės aktuose nėra nustatyto draudimo paroduoti ar kitaip įsigyti nealkoholinius gėrimus, tokius kaip nealkoholinis vinas, nealkoholinis alus ir nealkoholinis sidras.

Jungtinių Amerikos Valstijų mokslininkų atliktais tyrimais nustatyta, kad net alaus kvapas sukelia malonumo poveikį smegenyse, todėl skatina žmogų vartoti alų, nesvarbu, ar jis be alkoholio, ar su juo. Daugumoje valstijų draudžiama parduoti nealkoholinių alų asmenims iki 21 metų, nes jis vis tiek laikomas „alaus“ rūšimi.

Ir kai kuriose kitose valstybėse (pvz. Belgijoje, Prancūzijoje, Vokietijoje) numatyti tam tikri apribojimai parduodant bet kokius gėrimus nepilnamečiams, kurie imituoja alkoholį.

Atsižvelgus į aukščiau pateiktą informaciją ir siekiant, kad nebūtų ugdomas socialinis priimtumas vartoti alkoholį tarp nepilnamečių asmenų, siūloma nustatyti draudimą parduoti, nupirkti ar kitaip perduoti nealkoholinių vyną, nealkoholinių alų ir nealkoholinių sidrą jaunesniems kaip 18 metų asmenims.

Atitinkamai keičiamas ir Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 78 straipsnis, numatant atsakomybę už nealkoholinio vyno, nealkoholinio alaus ir nealkoholinio sidro pardavimą, nupirkimą ar kitokį perdavimą jaunesniems kaip 18 metų asmenims.

2. Įstatymo projekto iniciatoriai (institucija, asmenys ar piliečių įgalioti atstovai) ir rengėjai:

Įstatymo projekto iniciatorius Seimo narys Darius Razmislevičius.

3. Kaip šiuo metu yra reguliuojami įstatymo projekte aptarti teisiniai santykiai:

Šiuo metu Lietuvos Respublikos Maisto kontrolės įstatymo 6(1) straipsnyje numatytas ribojimas parduoti, nupirkti ar kitaip perduoti energinius gėrimus, bet nėra jokių ribojimų, draudžiančių parduoti, nupirkti ar kitaip perduoti nealkoholinius gėrimus, tokius kaip nealkoholinis vynas, nealkoholinis alus ir nealkoholinis sidras.

Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 78 straipsnyje šiuo metu yra numatyta atsakomybė tik už energinių gėrimų pardavimą, nupirkimą ar kitokį perdavimą jaunesniems kaip 18 metų asmenims.

4. Kokios siūlomos naujos teisinio reguliavimo nuostatos ir kokių teigiamų rezultatų laukiama:

Teikiamu Lietuvos Respublikos maisto įstatymo 6(1) straipsnio pakeitimo įstatymo projektu siūloma įtvirtinti, kad būtų draudžiama parduoti, nupirkti ar kitaip perduoti ne tik energinius gėrimus, bet ir nealkoholinius gėrimus: nealkoholinį vyną, nealkoholinį alų ir nealkoholinį sidrą.

Teikiamu Lietuvos Respublikos administracinių nusižengimų kodekso 78 straipsnio pakeitimo įstatymo projektu siūloma įtvirtinti atsakomybę už nealkoholinių gėrimų: nealkoholinio vyno, nealkoholinio alaus ir nealkoholinio sidro pardavimą, nupirkimą ar kitokį perdavimą jaunesniems kaip 18 metų asmenims.

Priėmus siūlomus pakeitimus tikimasi, kad bus stiprinama vaikų sveikata, formuojant sveiką gyvenimą ir jos kultūrą, mažinamas alkoholinių gėrimų vartojimo įpročio atsiradimas ir tolerancija alkoholio vartojimui.

5. Numatomo teisinio reguliavimo poveikio vertinimo rezultatai (jeigu rengiant įstatymo projektą toks vertinimas turi būti atliktas ir jo rezultatai nepateikiami atskiru dokumentu), galimos neigiamos priimto įstatymo pasekmės ir kokių priemonių reikėtų imtis, kad tokių pasekmių būtų išvengta:

Priėmus teikiamus įstatymų projektus neigiamų pasekmių nenumatoma.

6. Kokią įtaką priimtas įstatymas turės kriminogeninei situacijai, korupcijai:

Priimti įstatymai neigiamos įtakos kriminogeninei situacijai ir korupcijai neturės. Galima tik teigiama įtaka, nes kaip tik alkoholio vartojimas daro neigiamą įtaką kriminogeninei situacijai.

7. Kaip įstatymo įgyvendinimas atsilieps verslo sąlygoms ir jo plėtrai:

Priimti įstatymai tiesioginės įtakos verslo sąlygoms ir jo plėtrai neturės.

8. Ar įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams:

Įstatymo projektas neprieštarauja strateginio lygmens planavimo dokumentams.

9. Įstatymo inkorporavimas į teisinę sistemą, kokius teisės aktus būtina priimti, kokius galiojančius teisės aktus reikia pakeisti ar pripažinti netekusiais galios:

Priėmus įstatymus, kitų įstatymų priimti, keisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

10. Ar įstatymo projektas parengtas laikantis Lietuvos Respublikos valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, o įstatymo projekto sąvokos ir jas įvardijantys terminai įvertinti Terminų banko įstatymo ir jo įgyvendinamųjų teisės aktų nustatyta tvarka:

Įstatymų projektai parengti laikantis Valstybinės kalbos, Teisėkūros pagrindų įstatymų reikalavimų, atitinka bendrinės lietuvių kalbos normas. Įstatymų projektais nekeičiamos galiojančios sąvokos ir (ar) jų apibrėžtys ir nesiūloma apibrėžti naujų.

11. Ar įstatymo projektas atitinka Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatas ir Europos Sąjungos dokumentus:

Įstatymų projektai neprieštarauja Žmogaus teisių ir pagrindinių laisvių apsaugos konvencijos nuostatomis ir Europos Sąjungos teisės normoms.

Įstatymų projektais neperkeliami ir neįgyvendinami Europos Sąjungos teisės aktai.

12. Jeigu įstatymui įgyvendinti reikia įgyvendinamųjų teisės aktų, – kas ir kada juos turėtų priimti:

Išgaliojus priimtiems įstatymams, kitų teisės aktų priimti, pakeisti ar pripažinti netekusiais galios nereikės.

13. Kiek valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų prireiks įstatymui įgyvendinti, ar bus galima sutaupyti (pateikiami prognozuojami rodikliai einamaisiais ir artimiausiais 3 biudžetiniais metais):

Papildomų valstybės, savivaldybių biudžetų ir kitų valstybės įsteigtų fondų lėšų priimtiems įstatymams įgyvendinti nereikės.

14. Įstatymo projekto rengimo metu gauti specialistų vertinimai ir išvados:

Rengiant įstatymų projektus gautas Narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės departamento vertinimas, kuriame nurodoma, kad inicijuojami Maisto įstatymo pakeitimai atitinka Nacionalinės darbotvarkės narkotikų, tabako ir alkoholio kontrolės, vartojimo prevencijos ir žalos mažinimo klausimais iki 2035 metų, patvirtintos 2023 m. gegužės 23 d. Seimo nutarimu Nr. XIV-1982, nuostatų, ypatingai atliepia Darbotvarkės trečiojo tikslo - „sumažinti alkoholio, tabako gaminių ir su tabako gaminiais susijusių gaminių pasiūlą“, uždavinius.

15. Reikšminiai žodžiai, kurių reikia šiam projektui įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, įskaitant Europos žodyno „Eurovoc“ terminus, temas bei sritis:

Reikšminiai Įstatymo projekto žodžiai, kuriuos reikia įtraukti į kompiuterinę paieškos sistemą, yra: "nealkoholinis vynas" ir "nealkoholinis alus".

16. Kiti, iniciatorių nuomone, reikalingi pagrindimai ir paaiškinimai:

Papildomų paaiškinimų nėra.

Teikia
Seimo narys

Darius Razmislevičius